

## ***Politikai-Gazdasági környezet DATORG Rt megalapításakor***

A rendszerváltást megelőzően Magyarországon „tervgazdálkodás” folyt. A kormányszatnak a „népgazdaság” tervezéséhez egyre több gazdasági információra volt szüksége.

Az információkat az ágazati minisztériumok -kezdetben egymástól függetlenül- gyűjtötték és dolgozták fel. A gépi adatfeldolgozó eszközök vonatkozásában a kép -enyhén szólva- igen sokszínű volt.

### **Külkereskedelem – állami monopólium**

A külkereskedelem a *rendszerváltásig* állami monopólium volt. Külkereskedelmet csak az export-import célra alapított külkereskedelmi vállalatok folytathattak, minisztériumi felügyelet alatt. Ezért különös fontossággal bírt (és most is!) a külkereskedelemből származó információk feldolgozása.

#### **I. Gépi adatfeldolgozás története a Külkereskedelmi Minisztériumban**

Az 1960-as években a Külkereskedelmi Minisztériumban (házon belül) egy „hollerith” jellegű (=lyukkártya alapon üzemelő) adatfeldolgozó részleg működött. A feladata a külkereskedelmi vállalatok által szolgáltatott adatok feldolgozása és továbbítása a felső vezetés részére volt.

##### Vezető:

|                        |                     |
|------------------------|---------------------|
| <i>Herczog Mária</i>   | minisztériumi Főov, |
| <i>dr Horváth Imre</i> | Főov helyettes      |

##### A Külker Minisztérium adatfeldolgozó géppark hardvere:

- Lyukkártya lyukasztó gépek,
- szorterek,
- táblázó gépek
- UNIVAC 1004 programozható számítógép:  
(CPU 8k, lyukkártya olvasó-lyukasztó, sornyomtató, m. szalagegységek).

##### Számítóközpont üzem vezetői (1968-70):

*Német Kálmán* számítóközpont.vez,  
*Farkas Oszkárné* csop vez

##### A számítóközpont személyzete:

*Adatrögzítők*  
*Gépkezelők*  
*Diszpécser*  
*Segédmunkaerők*

##### Programfejlesztők: (UNIVAC1004)

*Eőry Attila és Pavláth Jenő*, mindketten megbízásos jogviszonyban.

(Kettejük nevéhez fűződik Univac gépeken általánosan alkalmazott „**OREL**” programtábla fejlesztése)

## **II. A gépi adatfeldolgozás kiszervezése - A Datorg Rt megalapítása**

A külkereskedelmi forgalom növekedése és az adatszolgáltatással szemben támasztott igények szükségessé tették a minisztériumból a gépi *adatfeldolgozás kiszervezését*. Ebből a célból a Külkereskedelmi Minisztérium 1968-ban megalapította a

### **DATORG Külkereskedelmi Adatfeldolgozó és Szervező Rt**

vállalatot.

A kiszervezés célja az volt, hogy a Datorg a *külkereskedelem számítástechnikai bázisintézménye legyen és informatikai kapocsként szolgáljon a Külkerminisztérium és a külker vállalatok között.*

*(A DATORG Rt alapítás pénzügyi feltételeit egy, a külkereskedelmi vállalatokból létrehozott konzorcium biztosította. Erre utalt a névben szereplő „Rt” megjelölés.*

## **III. A Datorg Rt vállalat elhelyezése, szervezeti felépítése**

A DATORG Rt irodáinak és a számítógépteremnek a *Bp. V. ker Dorottya utca 6sz. (TECHNOIMPEX)* épületben biztosítottak helyet.

*Az építészeti (átalakítási) munkák 1970 elejére készültek el. A számítógép pedig ezt követően 1970 közepe táján lett installálva.*

Az adatfeldolgozás 3 műszakos munkarendben kezdődött el.

## **IV. Az induló (kezdő) számítógéppark**

A számítástechnikai feladatok ellátására egy *Siemens SYSTEM4004/45* számítógép szolgált.

### **A DATORG Siemens System45 számítógép konfigurációja:**

- CPU 64 Kbyte tár (ferritmagos)
- 1db vezérlőírógép (Teletype rendszerű mechanikával)
- 4 db mszalag ikerenység (800BPI)
- 4 db mágneslemez egység (CDC, 7.25Mbyte cserélhető)
- 1 db lyukkártyaolvasó
- 1db lyukszalag olvasó
- 1db sornyomtató (ANELEX, 160 pozíció, betűhengeres)

***Siemens SYSTEM 4004* eredetét tekintve az „*RCA Spectra 70*” néven ismert amerikai computer rendszemémetek által gyártott megfelelője**

Architektúrájában nagyon hasonlít az IBM S/360-as gépre.

A megszakítási és az operációs rendszere azonban különbözik az IBM-tól.

Az operációs rendszer a BS1000, a SIEMENS fejlesztése.

A DATORG Rt vezetői gárda (1970-71 évek):

|                                                                 |                                                                                                                                                    |                             |
|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Vezérigazgató                                                   | <i>Palatitz Ferenc,</i>                                                                                                                            | előtte külképviselet vezető |
| Vezérigazgató helyettes                                         | <b>Kádár Iván,</b>                                                                                                                                 | a NJSzT főtitkára           |
| Főkönyvelő                                                      | Galgócziné(?)                                                                                                                                      |                             |
| Számítóközpont vezetője                                         | Peller Róbert                                                                                                                                      |                             |
| Szoftver és op.kutatási oszt.:<br><br>Programozók és Szervezők: | Pongrác Tibor<br>Kovács Péter<br>Samu József<br>Koppány Levente<br>Eőry Attila<br>Pavláth Jenő<br>Komoróczy György(?)<br>Csóka Károly<br>Benno Pál | később: Főkönyvelő          |

A DATORG Rt szervezeti egységei (1970-71):

- Igazgatóság
- Személyzeti Osztály
- Gazdasági Osztály (XI.ker. Kende utca)
- Számítóközpont - Üzemeltetési Osztály
  - Számítógép kezelők
  - Diszpécser
  - Adatrögzítők
  - Műszaki csoport
  - Rendszerszoftver csoport
- Szervezési és Programozási Osztály
  - Rendszerszervezők
  - Folyamatszervezők
  - Programozók
- Kisgépes (üggyviteli gépek) Osztály
- Honvéd utcai „UNIVAC” részleg

**Későbbi bővülések (1972 után):**

- Nyomda VI.ker Nagymező utca
- Mikrofilmes részleg

## V. A DATORG Rt számítógéppark fejlesztései, korszerűsítése

A DATORG 4004-es feldolgozó rendszere által biztosított kapacitás az üzembehelyezést követően gyorsan szűkössé vált.

A BS1000 (batch) rendszerben fejlesztett feldolgozó programok futtatása egyre nehezebb feladat elé állította személyzetet (gépkezelők, diszpécserek, programozók).

A megoldást csak a számítógéppark modernebb, nagyobb teljesítményűre való cseréje jelenthette.

A megnövekedett igények kiszolgálására a Siemens -akkor még új- UNIDATA 7000-es sorozata jelentette a megoldást:

- Time Sharing működési mód (BS2000 OP rendszer)
- Nagy teljesítmény és tovább fejleszthető CPU
- Nagy kapacitású, gyors mágneses háttértárak
- Programozható kommunikációs vezérlő egység (TRANSDATA)

A számítógépet ettől kezdődően a géptermén kívülről, terminálokon keresztül lehet vezérelni, programozni és megfelelő programrendszerek alkalmazásával adatokat betáplálni-lekérdezni.

A terminálok távolságának csak az adatátviteli vonalak paraméterei szabnak határt.

A **4004**-es számítógép **Unidata 7000**-re cserélésével párhuzamosan a Siemenstől beszerzésre került *egy SIEMENS 404* típusú programozható „csoportos” adatgyűjtő berendezés:

### 404 Hardver:

- CPU 64 Mbájt félvezető memoria
- 2db CDC 564c mágneslemez egység (7,25 Mbájt cserélhető lemezekkel)
- 1 db SIEMENS 432 mágnesszalag ikeregység
- 18.db képernyős programozható adatbeviteli terminál.

A 404-es rendszer on-line módonkapcsolódott a Siemens Unidata **7738 main frame** számítógéphez .

===== 000 =====

## Kiegészítések a DATORG RT 1980 előtti történetéhez

### DATORG Rt Igazgatók:

|          |        |                                |
|----------|--------|--------------------------------|
| Palatitz | Ferenc |                                |
| Gergely  | György | (előtte HUNGAROTEX főkönyvelő) |
| Veres    | Péter  | (előtte CHEMOLIMPEX)           |

### Igazgatóhelyettesek

|            |       |                  |
|------------|-------|------------------|
| Kádár Iván |       |                  |
| Dobrovolni | Tibor | (előtte SZÁMALK) |

### Műszaki Ov

|        |        |                                                 |
|--------|--------|-------------------------------------------------|
| Huba   | Zoltán | (nagyon rövid ideig, nem kapott BM jóváhagyást) |
| Révész | János  | (SZTAKI)                                        |

**1970- ben az első operátor vezetők** (mind továbbtanultak és felelős vezetői beosztásokban kerültek

|             |        |
|-------------|--------|
| Claus       | András |
| Magyarszéki | Zsolt  |
| Jacsó       | Péter  |

Említésre érdemes egyéb szervezeti egységek:

|                  |                        |
|------------------|------------------------|
| DATORG Nyomda.   | Nagymező utca          |
| DATORG Mikrofilm | Merhala Sándor         |
| Kisgépes osztály | Csapó Tamás(Váci utca) |